

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

Правни основ за доношење Уредбе је 36. Закона о превозу терета у друмском саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 68/15 и 41/18-др. закон), члана 17. став 1. и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон).

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

Расподелу страних дозвола за међународни превоз терета у друмском саобраћају прописује Уредба о расподели страних дозвола за међународни јавни превоз ствари домаћим превозницима ("Службени гласник РС", бр. 113/15 и 44/18-др. закони).

Примењујући постојећу уредбу у условима примене билатералних и мултилатералних споразума које је закључила Република Србија, а који су у складу са савременом европском регулативом у области друмског саобраћаја и Закона о превозу терета у друмском саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 68/15 и 41/18-др. закон) дошло се до закључка да је ову област потребно адекватно уредити.

Чланом 36. наведеног закона предвиђено је да Влада прописује начин утврђивања и податке које садржи Општи део плана расподеле, посебне критеријуме за утврђивање појединачног плана расподеле, начин утврђивања појединачног плана расподеле, садржину и образац захтева за утврђивање појединачног плана и ревизије из члана 31. овог закона, начин утврђивања критичности контингента дозвола из члана 32. овог закона, поступак и начин преузимања дозвола из чл. 33. и 34. овог закона, поступак и начин вођења евиденција о дозволама из члана 35. овог закона, рокове за враћање појединачних, временских и мултилатералних дозвола, начин стављања на увид домаћим превозницима података које садржи Општи део плана расподеле, као и податке које садржи појединачни план расподеле.

Расподела страних дозвола врши се тако што министарство надлежно за послове саобраћаја прво образује контингенте појединачних и временских дозвола који су размењени са надлежним органима других земаља и контингенте BSEC и СЕМТ дозвола одређене од стране BSEC организације (црноморска економска сарадња), односно Међународног транспортног форума.

Потом, применом прописаних критеријума прави се годишњи план расподеле дозвола, како би превозници били обавештени о броју и врсти дозвола које су им додељене. План расподеле састоји се од општег и посебног дела.

Током вишегодишње праксе уочено је да је услед додатне размене појединих контингената и прерасподеле годишњег плана након ревизија у току године неопходно често мењати услове које прописује Општи део плана расподеле. Предлог уредбе садржи одредбу која предвиђа да се измењен Општи део плана расподеле објављује на огласној табли и званичној интернет презентацији надлежног министарства, а примењује наредног дана од дана објављивања, чиме се постиже да превозници благовремено буду упознати са тим изменама. Поред тога предвиђено је и да се појединачни планови расподеле на одговарајући начин стављају на увид јавности.

Посебни део плана расподеле састоји се од појединачних планова свих превозника. Појединачни план расподеле подељен је у два дела: фиксни и променљиви део.

Фиксни део формира се применом критеријума правилног коришћења дозвола и општег дела плана у коме се дефинише процентуално учешће фиксног дела плана у укупном контингенту дозвола. Изузетно, број дозвола из овог дела може се смањити ако је дошло до

промена у возном парку превозника што је имплицирано смањењем броја бодова за квалитет возног парка, коришћењем појединачних дозвола заједно са СЕМТ и временским дозволама, као и неправилностима у коришћењу појединачних дозвола. Такође је могуће умањење у случају да укупан број дозвола у фиксном делу плана свих превозника прелази број прелиминарно размењених дозвола у расподељиваном контингенту у наредној години.

Преостале дозволе чине променљиви део плана расподеле. Дозволе из променљивог дела распоређују се превознику применом осталих критеријума утврђених Предлогом уредбе.

Критеријуми за расподелу страних дозвола домаћим превозницима су и даље математички мерљиви и у Предлогу уредбе унапређени.

Критеријум ефикасности коришћења СЕМТ дозвола је промењен на начин што је уведен број бодова за обављену вожњу која зависи од удаљености државе утовара и истовара, критичности одговарајућих контингената појединачних дозвола потребних да би се обавила та вожња и врсте вожње (билатерална, трећа земља, вожња натовареног возила која је у вези са вожњом натовареног возила). У вожње се не рачунају превози обављени возилима у закупу и вожње које су искључене на основу упоредне провере коришћења свих врста дозвола (датум коришћења појединачне, временске и СЕМТ дозволе и регистарске ознаке возила са којим је обављен превоз) на основу података из евиденције надлежног органа. Број бодова за обављене вожње који ће бити примењен приликом утврђивања ефикасности коришћења СЕМТ дозвола за наредну годину, као и за проверу месечне ефикасности коришћења СЕМТ дозвола у наредној години утврђује се најкасније до краја октобра месеца текуће године. Надлежни орган ову информацију ставља на увид превозницима.

У циљу контроле коришћења СЕМТ дозвола на начин и у роковима предвиђеним Предлогом уредбе неопходно је обавезати превознике, који поседују СЕМТ дозволе, да листове из Дневника путовања за претходни месец достављају до 20-тог текућег месеца. У случају нераздуживања листова у овом року или ако се на основу службене евиденције утврди да превозник није остварио најмање 10 бодова за вожње обављене у периоду од два месеца или ако се утврди да превозник не поседује довољан број возила као приликом утврђивања плана расподеле или ако надлежни орган стране земље привремено одузме СЕМТ дозволу превознику због прекршаја у коришћењу, превознику ће бити одузета СЕМТ дозвола.

Под условом да је превозник доставио документацију којом се потврђује да је СЕМТ дозвола оштећена, изгубљена или украдена надлежни орган може да је замени резервном. У циљу спречавања злоупотребе ове одредбе, што је био случај у ранијем периоду, Предлогом уредбе остало је предвиђено да се број дозвола које један превозник може да „изгуби“ ограничи на 10% укупно додељених СЕМТ дозвола у периоду од три године. Свака наредна оштећена, изгубљена или украдена дозвола неће бити замењена резервном.

Фиксни део, приликом расподеле временских и СЕМТ дозвола, формира се применом критеријума ефикасног коришћења временских и СЕМТ дозвола. На основу броја обављених превоза за сваку временску и СЕМТ дозволу, у прошлој години, прави се ранг листа ефикасног коришћења временских и СЕМТ дозвола. Превознику са ранг листе ефикасности додељује се поново онај број дозвола који чини процентуално учешће фиксног дела плана у контингенту на основу општег дела плана.

Предлогом уредбе предвиђа се поновног додељивања ефикасних СЕМТ дозвола превозницима који су остварили довољан број бодова. Наиме, број дозвола које годишње припадају Републици Србији су у директној корелацији са годишњом базном квотом и стањем возног парка домаћих превозника, те је из тог разлога неопходно утврдити јасне услове и активности у случајевима смањења укупног броја СЕМТ дозвола или преласка СЕМТ дозвола на више категорије.

Преостале дозволе са ранг листе ефикасности коришћења временских и СЕМТ дозвола (неефикасне дозволе) чине променљиви део плана расподеле и њихова расподела врши се применом критеријума прописаних Предлогом уредбе.

Посебно треба истаћи да је Предлогом уредбе решен проблем расподеле критичних дозвола тј. дозвола чији број у великој мери не задовољава потребе домаћих превозника. У циљу решења тог проблема у Предлогу уредбе применом математичких модела успостављају се прецизни односи између броја добијених дозвола, квалитета возног парка и обима и квалитета рада превозника чиме се даје једнака могућност приступа транспортним тржиштима новим превозницима који не поседују фиксни део плана на одређеном контингенту.

Важећа Уредба предвиђа три ревизије годишњег плана расподеле које су у појединим случајевима додатне размене контингената дозвола током године биле недовољне, те је Предлогом уредбе ово превазиђено кроз расподелу променљивог дела плана између две ревизије како за домаће превознике који поседују фиксни део плана на одређеном контингенту, тако и за превознике који немају утврђен план на расподељиваном контингенту. Предлогом уредбе предвиђа се да број дозвола из фиксног дела плана који преостаје у плану расподеле након треће ревизије износи до 25%. Ова одредба је применом показала да је овај проценат плана довољан али да је рок у коме превозници могу да преузму план потребно повећати са 15. новембра на 1. децембар посебно имајући у виду да превозници у овом периоду имају повећан обим посла због краја календарске године.

После утврђивања плана расподеле превозник преузима додељене дозволе на начин како је то прописано Предлогом уредбе.

Посебан акценат Предлог уредбе даје на регулисање начина преузимања променљивог дела плана између две ревизије и утврђивање реализованог броја дозвола у променљивом делу плана на наредној ревизији, чиме се расподела поједностављује у делу доделе дозволе у односу на постојеће решење. Расподела променљивог дела плана узима у обзир број возила (скуп возила) у одговарајућој категорији, одговарајућу надградњу теретних и прикључних двозила која могу да користе одређени контингент појединачних дозвола, затим број добијених СЕМТ и временских дозвола, као и преосталом броју дозвола у фиксном делу плана на одређеном контингенту. Такође се узима у обзир број неправилно искоришћених дозвола по службеној евиденцији надлежног органа.

Имајући у виду неопходност одређивања мера које би омогућиле умањење плана расподеле у случајевима подношења нетачних података везаних за возни парк превозника, раздужења листова из Дневника путовања уз СЕМТ дозволу или враћања неискоришћене али печатираних дозвола чиме се онемогућава додела дозвола другом превознику, али и враћање изгубљене дозволе, у тексту Предлога уредбе предложен је низ мера којима би се у оваквим случајевима утицало на план превозника, али и могућност финансијског кажњавања у случају губитка јавне исправе у случају да превозник нема утврђен фиксни део плана за наредну годину и ли утврђен план нема довољан број дозвола ради спровођења предвиђене санкције.

Предлогом уредбе прописани су услови везани за субјекте који користе међународне дозволе а нису превозници, односно када су превозници који обављају специфичне врсте међународног превоза у друмском саобраћају, као што је међународни превоз за сопствене потребе, превоз потхлађеног воћа и свеже печурке, интервентни случајеви извоза, ванредни превози, превоз возилима испод 3,5 тона носивости итд. Из контингената појединачних дозвола издваја се 3%, односно одређени број дозвола који је издвојен претходне календарске године, а које се додељују на основу прописаних услова и на начин утврђен Предлогом уредбе. Имајући у виду да су превози возилима до 3,5 тона носивости, почевши од 1. јануара 2013. године у режиму дозвола на територији већег броја страних држава које су увеле резерву на одредбу СЕМТ/СМ(2009)14/Final - Упутство за владине службенике и превознике о

примени СЕМТ мултилатералне квоте тачка 2. Либерализовани превози, ову област је било неопходно додатно уредити, што је садржано и у Предлогу ове уредбе.

Циљеви који се желе постићи решењима датим у Предлогу уредбе су објективност, применљивост критеријума, поједностављење поступка расподеле дозвола као и доступност свих података и метода рада свим превозницима и другим заинтересованим субјектима.

Објективност је постигнута проширењем и увођењем нових математичких модела код израчунавања критеријума.

Применљивост критеријума постигнута је кроз мерљиве и јасне елементе сваког критеријума.

Поједностављење поступка расподеле дозволе је постигнуто, као и претходном Уредбом, тако што се једном годишње утврђује број дозвола која припада сваком превознику, а превозник их подиже када за њима има потребу без стриктно утврђених рокова.

Доступност свих података и метода рада свим превозницима постигнута је тако што се одређени подаци објављују у општом делу плана расподеле, а остали су јавни, односно могу се добити на увид.

Циљ који се постиже Предлогом уредбе је и да превозници на основу својих појединачних планова могу боље да планирају не само ангажовање својих превозних капацитета већ и свој даљи развој.

Проблеми присутни у области расподеле страних дозвола за међународни превоз терета захтевају уређивање питања који су предмет подзаконског прописа донетог на основу закона којим се уређује, између осталог, међународни превоз у друмском саобраћају и није било могуће проналажење другог решења кроз предузимање других мера обављању послова државне управе.

Једини начин за решавање проблема који постоје у расподели страних дозвола за међународни јавни превоз терета у друмском саобраћају је доношење Уредбе о расподели страних дозвола за међународни превоз терета.

Чланом 17. став 1. Закона о Влади ("Сл. гласник РС", бр. 55/2005, 71/2005 - испр., 101/2007, 65/2008, 16/2011, 68/2012 - одлука УС, 72/2012, 7/2014 - одлука УС, 44/2014 и 30/2018 - др. закон) прописано је да Влада којој је престао мандат може вршити само текуће послове и не може предлагати Народној скупштини законе и друге опште акте нити доносити прописе, изузев ако је њихово доношење везано за законски рок или то налажу потребе државе, интереси одбране или природна, привредна или техничка несрећа.

Имајући у виду да доношење Уредбе налажу потребе државе ради обезбеђивање услова за неометано обављање друмског саобраћаја односно међународног транспорта неопходно је у што могуће краћем року донети ову Уредбу, како пословање превозника не би било угрожено.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У првој глави Предлога уредбе која носи назив Уводне одредбе садржан је предмет уређивања овог акта и дефиниције за специфичне појмове који су коришћени у даљем тексту дефиниције које се користе у акту

Друга глава Предлога уредбе зове се Општи део плана расподеле прописује образовање годишњих контингената страних (појединачних, временских и СЕМТ) дозвола кроз општи део плана расподеле.

Надлежни орган Републике Србије са надлежним органом друге земље, у складу са међународним уговорима и другим међународноправним актима који се закључују ради извршавања међународних уговора утврђује прелиминарне годишње контингенте за сваку од врста дозвола који се размењују почетком календарске године. У ове контингенте не

урачунавају се дозволе које се добијају на основу коришћења комбинованог превоза. Током године надлежни органи у случају потреба размењују додатне контингенте дозвола тако да се на крају календарске године они називају коначним контингентима за одређену календарску годину.

Из годишњих контингента појединачних дозвола издваја 3% дозвола ради решавања посебних случајева, као и одређени број дозвола за превоз потхлађеног воћа у цистернама и превоз свеже печурке у хладњачама, односно превозе возилима укупне масе од 3,5 до 6 тона на контингентима појединачних дозвола које се размењују са државама где ова врста превоза није изузета из режима дозвола.

У те посебне случајеве спадају интервентни случајеви извоза (услед поремећаја на тржишту), превози за које су потребне посебне дозволе (ванредни превоз, превоз опасних материја, превоз уз посебну пратњу), као и међународни превоз за сопствене потребе.

Сви ови превози имају специфичности у односу на уобичајене превозе, малог су обима, сезонског карактера, могу бити непланирани, често хитни а у појединим земљама су и у режиму без дозволе. Осим тога, разлог што се дозволе за обављање међународног превоза за сопствене потребе издвајају из годишњег контингента и то што привредни субјекти који обављају овај вид превоза не морају да испуне услове предвиђене из Закона о превозу терета у друмском саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 68/15 и 41/18-др. закон)те се на њих не могу применити утврђени критеријуми.

У општем делу плана расподеле надлежни орган износи релевантне податке за годишњу расподелу - број појединачних дозвола по контингентима са знаком контингента критичних дозвола; број дозвола који се издаваја за интервентне случајеве, за превозе за које су потребне посебне дозволе и за маеђународни превоз за сопствене потребе; број дозвола које се добијају на основу комбинованог превоза; рок за коришћење појединачне дозволе; број временских и СЕМТ дозвола; број појединачних дозвола који се умањује превознику за добијање једне временске и СЕМТ дозволе; учешће фиксног дела плана у контингенту; ранг листа ефикасности коришћења временских и СЕМТ дозвола; ранг листа превозника за добијање временских и СЕМТ дозвола; број за који се умањује број теретних возила за даљу расподелу након расподељивања временских и СЕМТ дозвола.

Трећа глава Предлога уредбе прописује посебне критеријуме за утврђивање посебног плана расподеле.

Расподела дозвола у плану расподеле врши се на основу посебних критеријума за расподелу дозвола приликом чијег дефинисања анализирана је досадашња дугогодишња примена. Приликом избора критеријума нарочито се водило рачуна да су јасни показатељи који би омогућили њихову примену.

Примена критеријума-правилно коришћење појединачних дозвола односно ефикасно коришћење временских и СЕМТ дозвола значи да се за сваког од превозника утврди се број правилно коришћених појединачних дозвола по контингентима у периоду октобар-октобар.

Као правилно коришћена дозвола сматра се дозвола у коју је превозник тачно унео податке односно да их није брисао ни мењао, да је користио према намени, да је није користио за превозе који су либерализовани међународним уговорима. Такође, да би се дозвола сматрала за правилно коришћену превозник је мора вратити надлежном у прописаном року и уз њу мора приложити међународни товарни лист CMR, као и другу прописану документацију.

Период октобар-октобар узима се из разлога да би се припремио план расподеле пре краја текуће године и почео примењивати почетком следеће године.

За ефикасно коришћење временских и СЕМТ дозвола врши се рангирање свих контингента временских и СЕМТ дозвола.

Критеријум ефикасности коришћења СЕМТ дозвола примењује се тако што се за сваку СЕМТ дозволу утврђује укупан број бодова и то сабирањем броја бодова за сваку обављену вожњу, не рачунајући вожње обављене возилима у закупу, у периоду јануар-октобар.

Број бодова за обављену вожњу СЕМТ дозволом зависи од удаљености државе утовара и истовара, критичности одговарајућих контингената појединачних дозвола потребних да би се обавила та вожња и врсте вожње (билатерална, трећа земља, вожња ненатовареног возила која је у вези са вожњом натовареног возила).

Надлежни орган најкасније до краја октобра месеца текуће године утврђује број бодова за обављене вожње који ће бити примењен приликом утврђивања ефикасности коришћења СЕМТ дозвола за наредну годину, као и за проверу месечне ефикасности коришћења СЕМТ дозвола у наредној години и ставља их на увид превозницима.

Овај критеријум примењује се приликом одређивања фиксног дела годишњег плана расподеле временских и СЕМТ дозвола.

Квалитет возног парка примењује се као критеријум тако што се за свако теретно возило из возног парка утврди број бодова зависно од категорије возила, од носивости и од врсте надградње. Број бодова зависи и од тога да ли је теретно возило у власништву тог превозника, лизингу или је узето у закуп.

Овако утврђивање броја бодова прописано је у циљу стимулисања побољшања квалитета возног парка, како са аспекта заштите животне средине тако и са аспекта побољшања безбедности. Приликом одређивања броја бодова за поједине категорије возила полазило се од успостављених односа за прерачунавање базне квоте СЕМТ дозвола.

По питању возила која се користе на основу уговора у закупу иста су изостављена већ постојећом Уредбом кроз критеријум правилно коришћење појединачних дозвола односно ефикасно коришћење СЕМТ и временских дозвола. Разлог за ово је чињеница да је искључењем форме закупа спречена појава преношења дозвола са једног на другог превозника али и чињеница да број појединачних, временских и СЕМТ дозвола којима располаже Република Србија на годишњем нивоу није довољан за задовољење потреба за превозом ни возилима у власништву, односно финансијском лизингу те је са овом административном мером умањен овај недостатак.

Превозницима није забрањено коришћење дозвола возилима која су ангажована по основу уговора о закупу, нити су она искључена у поступку расподеле појединачних дозвола из променљивог дела плана, али на основу њих не остварују се право на фиксни део плана појединачних дозвола нити ефикасност коришћења временских и СЕМТ дозвола.

Приликом утврђивања фиксног дела овај критеријум примењује се само као корективни ако је дошло до измене броја бодова између две расподеле, док приликом утврђивања променљивог дела плана расподеле представља основни критеријум.

Критеријум квалитета возног парка примењује се за доделу СЕМТ дозволе тако што се за сваког превозника утврди број теретних возила са прикључним возилима у власништву која имају потврду предвиђену правилником којим су прописани технички и техничко-експлоатациони услови које морају испуњавати теретна возила и аутобуси којима се обавља међународни јавни превоз у друмском саобраћају. Број додељених СЕМТ дозвола зависи од броја теретних возила одређене категорије уз које иде прикључно возило такође одређене категорије. Примена овог критеријума за доделу временске дозволе врши се по аналогiji за доделу СЕМТ дозволе.

Критеријум коришћења комбинованог превоза примењује се тако што превозник, да би остварио право на коришћење дозвола из плана расподеле мора да обави одређени број комбинованих превоза. Овај критеријум је уведен јер поједине земље (Аустрија, Мађарска и Италија) инсистирају на развоју комбинованог превоза ради смањења учешће друмског саобраћаја у међународном превозу терета у циљу заштите животне средине. Из тих разлога за

одређени број обављених комбинованих превоза додељују одређени број додатних дозвола као стимулацију, што је уређено међународним уговором.

Број комбинованих превоза утврђује надлежни орган приликом утврђивања плана расподеле односно ревизије и тај број се објављује у општем делу годишњег плана.

Критеријум броја комбинованих превоза примењује се приликом доделе дозвола, тако што надлежни орган проверава однос преузетих дозвола и броја обављених комбинованих превоза. Тиме се превозници стављају у једнак положај јер сви морају подједнако да користе комбиновани превоз.

Главом четири предлога Уредбе уређује се начин утврђивања појединачног плана расподеле.

Расподела годишњих контингента врши на основу годишњег плана расподеле дозвола. У жељи да превозник може да планира своје пословање, прописано је да се расподела дозвола врши на годишњем нивоу тако да превозници могу за целу годину да знају број дозвола који им планом припада и које ће им бити додељене под условом да их правилно користе.

Сви годишњи контингенти дозвола деле се на два дела-фиксни и променљиви део. Фиксни део највише је једнак броју правилно искоришћених дозвола у периоду 1. октобар претходне године до 30. септембра текуће године (у даљем тексту у периоду октобар-октобар) и броја временских и СЕМТ дозвола са ранг листе ефикасног коришћења временских и СЕМТ дозвола зависно од броја обављених возњи. Овај број је коригован процентуалним учешћем фиксног дела плана у контингенту. Процентуално учешће фиксног дела плана у контингенту дефинисано је за сваки контингент општим делом годишњег плана и примењује се на разлику броја дозвола октобар октобар и финског дела плана у претходној години.

Ова подела годишњих контингента извршена је јер је у условима ограничавања приступа тржишту (број дозвола у појединим контингентима не задовољава потребе домаћих превозника) потребно кроз фиксни део гарантовати у одређеној мери сигурност привређивања и превозницима и корисницима њихових услуга. Наиме, применом критеријума правилног коришћења дозвола у претходном периоду, превозницима се гарантује добијање приближно истог броја исте врсте дозвола у следећем периоду тако да могу да реализују уговорене послове. Наравно, превозници на то имају право ако се број и квалитет возног парка није променио, нису паралелно користили појединачне, СЕМТ и временске дозволе, те нису имали неправилности у коришћењу појединачних дозвола у периоду октобар-октобар. Кроз променљив део омогућава се и осталим превозницима да учествују у подели престалих дозвола применом критеријума прописаних у уредби. Овим делом омогућује се да и нови превозници улазе на нова тржишта истина са ограниченим бројем дозвола. Ова врста ограничења позната је у већини европских земаља и представља ограничење у приступу тржиштима појединих држава користећи административне баријере најчешће у циљу заштите својих превозника. Број дозвола могуће је повећати кроз билатералне преговоре о повећању контингента или побољшањем возног парка превозника (у складу са прописима којима се уређује СЕМТ мултилатерална квота).

Променљиви део чине све остале дозволе добијене по разним основама. То су дозволе добијене повећањем контингента било на преговорима са надлежним органима појединих земаља, односно разменом контингента за врсте дозвола које раније нису биле размењене или утврђене међународним уговором, било кроз повећање добијених СЕМТ дозвола, као и дозволе које превозници нису искористили односно нису правилно користили те им је у складу са одредбама Предлога Уредбе извршено умањење фиксног дела плана. То су такође дозволе које су добијене умањењем фиксног дела превозника на основу учешћа фиксног дела плана дефинисаног општим делом плана, због опадања квалитета возног парка у односу на претходну годину, као и преостали број временских и СЕМТ дозвола са ранг листе ефикасног коришћења.

Променљив део чине и дозволе за које је утврђено приликом ревизије да их превозник коме су додељене није искористио, односно није правилно искористио.

Ова подела годишњег контингента извршена је због тога што се сваки од ових делова распоређује по различитим принципима утврђеним у даљем тексту Предлога уредбе.

За разлику од фиксног дела плана расподеле којим се превозницима гарантује континуитет у раду променљиви део плана расподеле омогућује да превозници којима је тек издато лиценца за превоз терета добију одређени број појединачних дозвола али такође омогућује и превозницима који су добили дозволе у фиксном делу да добију појединачне дозволе у овом делу ако повећавају свој возни парк. Дакле променљиви део плана расподеле омогућава новим превозницима приступ тржишту, а превозницима који се већ баве превозом омогућује проширење пословања.

У расподелу променљивог дела годишњих контингента појединачних дозвола могу се укључити сви превозници односно и нови превозници и превозници који су већ остварили право на фиксни део.

Начин расподеле временских и СЕМТ дозвола врши се тако да се фиксни део утврђује тако што се прави ранг листа ефикасности коришћења временских и СЕМТ дозвола на основу броја обављених превоза.

Са ранг листе се одређен број дозвола утврђен општим делом годишњег плана додељује превознику који је претходне године ефикасно користио додељене дозволе.

Начин расподеле временских и СЕМТ дозвола и из фиксног и променљивог дела има исту сврху као и расподела појединачних дозвола. Наиме, превозницима који су већ обављали превоз на основу временских и СЕМТ дозвола гарантује се стабилност привређивања кроз фиксни део. Тим превозницима као и превозницима који први пут подносе захтев за доделу временских и СЕМТ дозвола кроз променљиви део се омогућава проширење пословања односно приступ новим тржиштима.

Дакле, у расподели променљивог дела могу да учествују сви превозници, дакле и они који до сада нису користили временске и СЕМТ дозволе и они који су остварили право на фиксни део, ако поседују возила одређене категорије поред возила на основу којих су већ добијене временске и СЕМТ дозволе из фиксног дела.

Променљиви део расподеле утврђује се применом свих критеријума садржаних у Предлогу уредбе.

Критеријум квалитета возног парка за добијање СЕМТ дозвола примењује се тако што се укупан број возила одређене категорије дели са укупним бројем СЕМТ дозвола одређене категорије. Тако се добија број возила потребних за добијање једне СЕМТ дозволе одређене врсте односно СЕМТ дозволе за одређену категорију теретних возила.

Критеријум квалитета возног парка за добијање временских дозвола примењује се тако што се укупни број возила одређене категорије преостао након расподеле СЕМТ дозвола дели са укупним бројем временских дозвола одређеног контингента. Тако се добија број возила потребних за добијање једне временске дозволе одређеног контингента.

Сваком од превозника се израчунава број временских и СЕМТ дозвола тако што се број возила из његовог возног парка (од кога је одузет број возила који је умањен због добијања временске или СЕМТ дозволе из фиксног дела) подели са бројем возила потребних за добијање једне временске или СЕМТ дозволе.

Од овако утврђеног броја дозвола израчунава се број СЕМТ дозвола које превозник може да користи у појединим земљама (Република Аустрија, Република Италија, Република Грчка, Мађарска и Руска Федерација) тако што се применом критеријума правилно коришћење дозвола и коришћење комбинованог превоза прави ранг листа превозника. Према

тој ранг листи деле се преостале СЕМТ дозволе. Ранг листа за преостале временске дозволе формира се по аналогiji применом критеријума правилно коришћење дозвола са истом важношћу као временска дозвола.

За сваку додељену временску и СЕМТ дозволу превознику из фиксног дела плана расподеле претходно умањен по основима предвиђеним Предлогом Уредбе одузима одређен број појединачних дозвола утврђен у општем делу плана расподеле, а ако му није расподељена временска и СЕМТ дозвола у фиксни део плана расподеле враћа му се број појединачних дозвола за колико је био умањен у претходном периоду.

Решењем из овог члана желела се постићи правилнија расподела, односно тиме се омогућава да већи број превозника добије или појединачне или временске и СЕМТ дозволе.

Предлогом уредбе прописују се услови под којима ће надлежни орган превознику оспорити право на поседовање у текућој или преузимање у наредној години временске или СЕМТ дозволе

Ако се на основу службене евиденције утврди да са СЕМТ дозволом није остварио најмање 10 бодова за вожње обављене у периоду од два месеца или ако се утврди да превозник не поседује довољан број возила утврђен приликом утврђивања годишњег плана расподеле СЕМТ дозвола или ако надлежни орган стране земље привремено одузме СЕМТ дозволу превознику због прекршаја у коришћењу. Такође је предвиђено да ако превозник не достави одцељене копије листова из дневника путовања до 20. у месецу за претходни календарски месец заједно са извештајем, надлежни орган ће превознику одузети СЕМТ дозволу.

Одузету СЕМТ дозволу или СЕМТ дозволу коју је превозник вратио, надлежни орган у року од седам дана од дана одузимања или враћања, издаје првом следећем превознику са листе превозника, за период до истека рока важења дозволе.

По аналогiji је уређено питање временске дозволе.

Имајући у виду да током календарске године да може доћи до промена било броја дозвола одређеног контингента, било броја лиценцираних превозника или квалитета возног парка превозника као и некоришћења одобрених дозвола годишњим планом, надлежни орган врши ревизију годишњег плана расподеле.

Ревизија годишњег плана врши се најмање три пута годишње (априлска, јулска и октобарска ревизија).

Захтев за априлску ревизију појединачног плана подноси превозник од 1. до 10. марта текуће године.

Захтев за јулску ревизију појединачног плана подноси превозник од 1. до 10. јуна текуће године.

Захтев за октобарску ревизију појединачног плана подноси превозник од 1. до 10. септембра текуће године.

За ревизије захтев подноси превозник који није имао захтев за утврђивање годишњег плана. Подноси се у прописаном року у електронском облику и садржи број и врсту дозвола које се захтевају за преостали период до краја године.

Приликом ревизија, поред утврђивања преосталог фиксног дела плана, врши се утврђивање променљивог дела плана између две ревизије. Врши се на начин и по критеријумима прописаним за утврђивање променљивог дела плана расподеле.

Сваком превознику расподељује се у фиксни део онолики број дозвола колико му је остало односно које није искористио од броја дозвола које су му биле распоређене приликом утврђивања плана расподеле али највише 75%, 50% односно 25% од броја дозвола из фиксног дела плана. Приликом априлске, јулске и септембарске ревизије надлежни орган врши увид у

број искоришћених дозвола, па ако се установи да је динамика трошења дозвола код појединих превозника таква да се може очекивати да до краја године тај превозник неће искористити све одобрене дозволе у фиксном делу плана, онда му се одузима онај број дозвола од одговарајућег процента добијених дозвола, које није искористио до ревизије, односно које није искористио у периоду између ревизија али му се у том случају оставља одговарајући проценат дозвола (75%, 50%, односно 25%) из фиксног дела плана које може користити до краја године, односно до 1. децембра.

Расподела појединачних дозвола променљивог дела врши се на начин и по критеријумима за утврђивање променљивог дела расподеле. Овим решењем жели се постићи да се све дозволе искористе, односно да се прерасподеле тако што се одузимају превозницима који их не користе и преко расподеле променљивог дела додељују превозницима који их могу искористити. Право учешћа у променљивом делу плана, односно утврђивања променљивог дела плана имају искључиво превозници који су правилно искористили додељене појединачне дозволе.

Да би се омогућио што већи проценат искоришћености појединачних дозвола предвиђено је да се на дан првог децембра сачињава списак непреузетих дозвола како би се оне могле доделити другим превозницима.

Глава пет Предлога уредбе уређује садржину и образац захтева за утврђивање појединачног захтева.

План расподеле утврђује се на основу електронског захтева превозника који се подноси у прописаном року. Овај захтев мора да садржи податке од значаја за добијање дозвола односно утврђивање плана. Превозник у захтеву посебно мора да наведе врсту и број дозвола које би желео да добије као и да наведе потребне СЕМТ и временске дозволе јер ће на тај начин конкурисати за дозволе са листе ефикасног временских и СЕМТ дозвола.

Захтев за преузимање дозвола такође је у електронском облику и садржи податке о броју и врсти појединачних дозвола за сваки од контингената за који је утврђен појединачни план.

Захтев за појединачни план расподеле појединачних дозвола, временских и СЕМТ дозвола као и захтеви за преузимање ових дозвола прописан је Предлогом Уредбе кроз образац захтева који је прилагођен потребама увођења електронског облика у циљу примене у оквиру базе података. Предвиђен формат за ове обрасце је електронска верзија документа у XML/JSON формату у складу са дефинисаном шемом.

Начин утврђивања критичности контингента дозвола уређена је главом шест Предлога уредбе.

Некритичне дозволе су појединачне дозволе из контингената који задовољавају потребе превозника, а критичне дозволе су дозволе из контингената који незадовољавају потребе превозника. Критичне дозволе су појединачне дозволе по основу којих се врши расподела променљивог дела плана СЕМТ дозвола и оне се утврђују тако што сваки контингент појединачних дозвола који има више од 80% дозвола утврђених чланом 13. став 4. (број правилно искоришћених дозвола у периоду октобар-октобар претходно умањен у складу са одредбама Предлога уредбе) се проглашава критичним.

С обзиром да поједине земље ограничавају број дозвола из разлога саобраћајне политике или чешће због неравноправних услова приступа нашем тржишту у односу на домаће превознике кроз начин расподеле критичних дозвола у фиксни део плана расподеле обезбеђује се континуитет рада превозника који правилно користе дозволе.

Главом седам Предлога уредбе уређен је поступак и начин преузимања дозвола.

Преузимање појединачних дозвола врши на основу утврђеног појединачног плана расподеле дозвола. У жељи да превозник може да планира своје пословање, прописано је да се

расподела дозвола врши на годишњем нивоу тако да превозници могу за целу годину да знају број дозвола који им планом припада и које ће им бити додељене под условом да их правилно користе.

Превозник подноси електронски захтев за доделу појединачне дозволе из његовог појединачног плана расподеле према својим потребама током године, али најкасније до 30. новембра, како би се до 1. децембра сачинио списак непреузетих дозвола.

У захтеву превозник наводи број дозвола које би желео да подигне за сваки од контингента.

Пре доношења решења о додели дозвола надлежни орган за сваког превозника који је поднео захтев утврђује број дозвола у плану расподеле, број дозвола које је превозник већ преузео, број дозвола које је превозник правилно користио и број комбинованих превоза односно враћених листова из дневника путовања.

Превозник без ограничења преузима до 20% дозвола од броја дозвола из плана расподеле. После тог броја превозник може подићи само онај број дозвола колико је вратио искоришћених дозвола.

Овим решењем жели се постићи да превозник увек може да преузме дозволе које су му потребне али истовремено да се дозволе које не може искористити доделе другом превознику.

Ако превозник нема план расподеле за одређени контингент појединачних дозвола једновремено може добити број дозвола у складу са бројем комплета возила (скупа возила) са носивошћу већом од 3,5 тона, узимајући у обзир број додељених СЕМТ и временских дозвола којима превозник располаже а да при томе тај број дозвола не може бити мањи од један, уколико је број преосталих дозвола већи од 10% размењеног броја дозвола. За сваки од случајева преосталог броја дозвола дефинисан је број дозвола из расподељиваног контингента по скупу возила.

Током преузимања дозвола из фиксног дела плана превознику се једновремено може доделити и број дозвола који се израчунава по основу задатих коефицијената.

После додељивања дозвола на наведени начин превознику се може доделити највише онај број дозвола који је једнак броју правилно искоришћених дозвола.

Ово је прописано ради контроле коришћења дозвола како се не би десило да због прекомерног подизања, чиме би се угрозило равномерно преузимање и коришћење размењеног контингента.

Да би се омогућило обављање сезонских послова предвиђен је изузетак да превозници могу да подигну више појединачних дозвола, а највише до броја теретних возила са којима располаже умањено за број СЕМТ и временских дозвола које важе на територији државе за коју важи и појединачна дозвола, водећи се рачуна о преосталом броју дозвола из плана превозника. Ради „авансног“ преузимања дозвола из фиксног дела плана подноси се посебно образложен електронски захтев.

Даље се уређује питање доделе дозвола које су издвојене Општим делом плана расподел за превозе за сопствене потребе, превозе воћа, печурке, ванредне превозе, као и превозе возилима испод 3,5 тона највеће дозвољене масе. За издавање дозволе за ове превозе утврђен је посебан поступак како би се обезбедило да се и такви превози изврше независно од плана расподеле.

Овом главом предвиђени су и услови под којима у случају одређених прекршаја који се утврђује електронским евиденцијама или путем пријава других држава о прекршајима у коришћењу међународних дозвола превозницима се у текућој или наредној календарској години оспорава право на даље преузимање дозвола, привремено или трајно.

Глава седам Предлога уредбе уређује поступак и начин вођења евиденције и рокове за враћање дозвола.

У поступку вођења службене евиденције о коришћењу појединачних дозвола Министарство користи податке достављене у папирном или електронском облику о обављеним превозима и коришћеним појединачним дозволама и обављеним превозима СЕМТ и временским дозволама добијене кроз дефинисане процедуре размене података и начина верификације размењених података, применом софтверске апликације за електронско пословање са превозницима.

Ради вођења евиденције о враћеним дозволама превозник коме је додељена дозвола из издвојених контингената приликом враћања дозволе подноси фотокопију СМР и ЈСІ или другог еквивалентног доказа, док се оригинали докумената дају се на увид.

У поступку вођења евиденције проверава се тачност података на основу службених евиденција а од превозника се може затражити да у року од пет дана од дана пријема позива достави оригинална документа на основу којих може да се утврди тачност података које је превозник пријавио.

Превозник је дужан да појединачне, временске и СЕМТ дозволе које је преузео из годишњих контингената врати Министарству без обзира да ли су искоришћене или нису, а најкасније 30 дана након истека рока важности тих дозвола.

Подношење захтева за враћање дозвола превозник врши подношењем захтева за раздужење дозвола који може бити у папирном односно у електронском облику применом апликације за електронско пословање са превозницима.

Начин стављања на увид података које садржи Општи део плана уређује се главом девет Предлога уредбе.

С обзиром да су то подаци са којима располаже надлежни орган а за које су заинтересовани сви превозници у Предлогу уредбе је предвиђено да су ти подаци јавни и да се објављују на званичној интернет презентацији Министарства, као и на огласној табли.

Објављују се Општи део плана расподеле са свим евентуалним изменама током периода важења, предлог појединачних планова превозника, појединачни планови превозника листа ефикасности, листа расподела и листа чекања временских и СЕМТ дозвола.

Главом десет Предлога уредбе уређени су подаци које садржи појединачни план расподеле.

Главом једанаест Предлога уредбе предвиђена је казнена одредба са фиксном новчаном казном за случај да превозник у фиксном делу плана нема довољан број дозвола који би се умањило у складу са Предлогом уредбе, односно нема утврђен фиксни део плана.

Ове одредбе су веома значајне због чињенице да постоје чести случајеви губљења међународне дозволе, али и коришћења супротно предвиђеним међународно правним актима. Фиксни износ казне је неопходан како би се ове одредбе равномерно примењивале на све домаће превознике, оне са и оне без фиксног дела плана на одређеном контингенту.

У прелазним и завршним одредбама Предлога уредбе предвиђено је да уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије" а да се примењује почевши од тренутка подношења захтева за утврђивање годишњег плана расподеле за 2023. годину, односно 15. октобра 2023. године

Даном почетка примене ове уредбе престаје да важи Уредба о расподели страних дозвола за међународни јавни превоз ствари домаћим превозницима ("Службени гласник РС", бр. 113/15 и 44/18-др. закони).

Имајући у виду да техничких предуслови за пуну примену електронских захтева из члана 16. ст. 2, 3 и 9, члана 20. ст. 1-6, члана 22, члана 24 ст. 1-3 и став 13 и члана 25. ст. 1-3 и

ст. 5. и 6. Предлога уредбе не постоје због непостојања дигиталне писарнице државних органа која је неопходна да би се у потпуности реализовао овај начин подношења захтева, предвиђено је да се даном ступања на снагу Предлога уредбе, електронски поднети захтеви достављају и лично преко писарнице државних органа до 31. децембра 2022. године.

IV. ПРОЦЕНА ПОТРЕБНИХ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

За спровођење Предлога уредбе обезбеђују се средства из буџета Републике Србије (раздео 22 - Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, функција 450 – транспорт, економска класификација 423) за плаћање израде и одржавање специфичног софтвера за потребе Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, који се користи приликом (Услуге интегралне подршке за рад "Софтверског система ИДЗМТ – МПС-Лиценце", број 404-02-189/4-2021-02 од 14.12.2021. године).